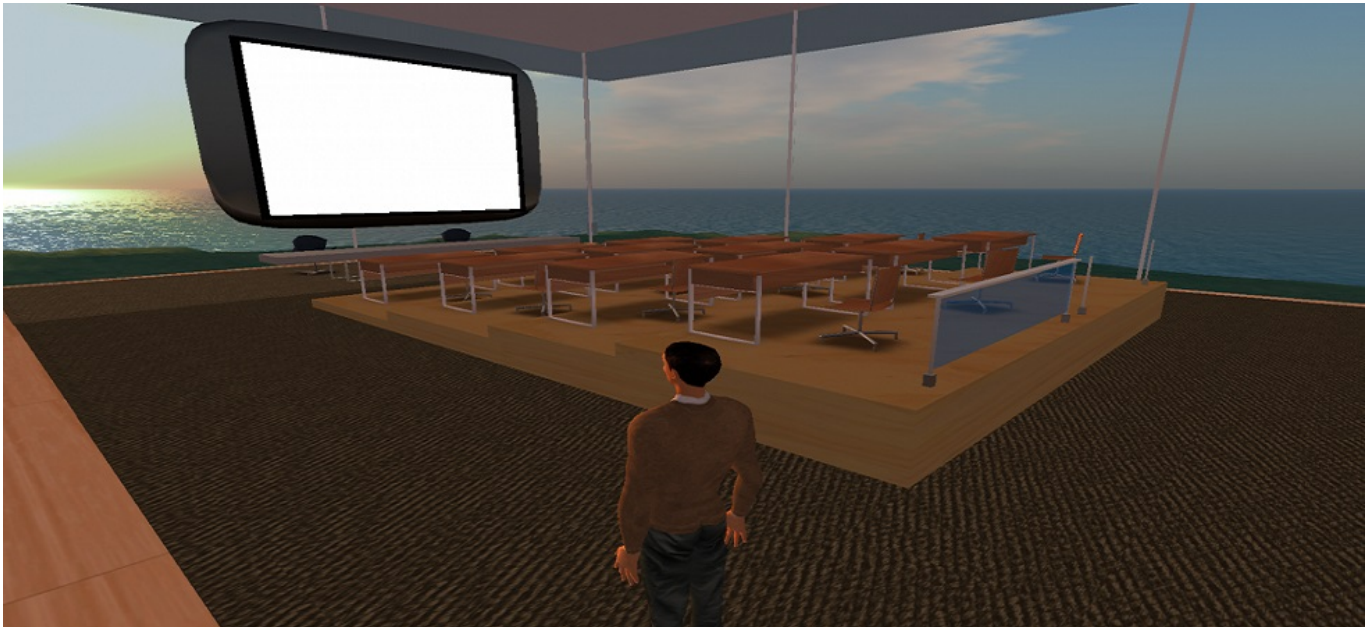


Διδακτική Τεχνολογία & Εκπαίδευση: Μία νέα πολύτιμη έκδοση

[Ορθοδοξία / Θρησκευτική Εκπαίδευση](#)

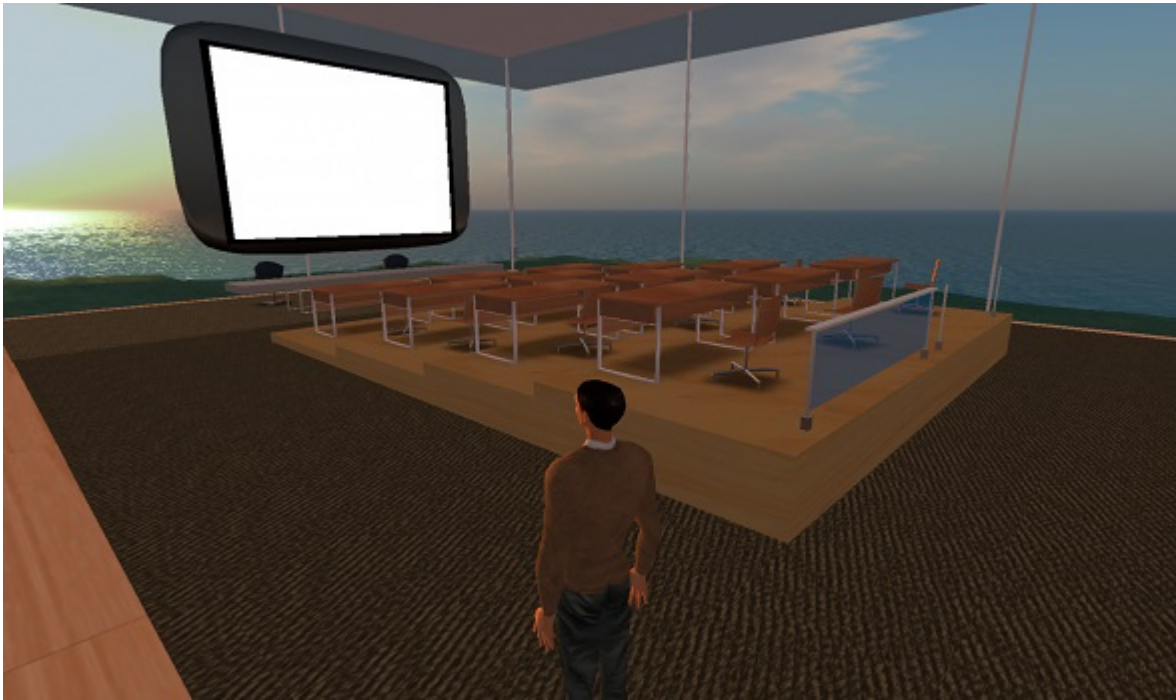
[Απόστολος Ζιώγας, βιολόγος](#)



Καθώς η εκπαιδευτική τεχνολογία εξελίσσεται βαθμιαία σε μέσο διδασκαλίας για όλα τα μαθήματα, αυτομάτως ξεπροβάλλει ο μείζων ρόλος που επιτελεί η πολυτροπικότητα[21] στην μαθησιακή διαδικασία, τόσο με τη χρήση κειμένων (γραπτός, προφορικός, ηλεκτρονικός λόγος) όσο και με σημειωτικούς τρόπους επικοινωνίας (εικόνα, ήχος, κίνηση, χειρονομίες). Η εργαλειακή αντιμετώπιση των Τ.Π.Ε. με απώτερο στόχο τη βελτίωση της μάθησης, συνοψίζεται στο μότο *computersasmindtools*(υπολογιστές ως εργαλεία του μυαλού) : η αναβαθμισμένη σχέση που προοικονομείται μεταξύ μαθητή και μαθησιακής ύλης συνεπάγεται πως ο μαθητής αυξάνει την ερευνητική του διάθεση[22] , αποκτώντας μια άλλου τύπου ευχέρεια με πηγές και κείμενα[23]· συν τοις άλλοις, έχει παρατηρηθεί ότι με τη χρήση εικόνων (ο μαθητής) δημιουργεί σαφείς παραστάσεις ως προς την κατανόηση δυσνόητων εννοιών[24]:

κάτι που επιτέλους μπορεί να αγκιστρώσει την αποστήθιση, σύμφωνα με την Αλμπανάκη, είναι τα λογισμικά εννοιολογικής χαρτογράφησης, δηλαδή, εικονογραφικές αναπαραστάσεις ιδεών πάνω στο χαρτί· επί παραδείγματι, η αναθεώρηση ενός ελλιπούς εννοιολογικού χάρτη δυναμώνει μεταγνωστικά τον

μαθητή ωθώντας τον να αξιολογήσει ο ίδιος τη διαδικασία μάθησης[25]. Η σύνδεση με διαφορετικά γνωστικά αντικείμενα προσδίδει ευελιξία στην αντίληψη του μαθητή, παράλληλα, ο ίδιος ίσως αναπτύξει ενδόμυχα διάλογο με τον εαυτό του[26] κάνοντας να αναδυθούν φωτεινές μα και σκοτεινές όψεις του.



Πηγή:efund.gr

Ένα "σενάριο διδασκαλίας" που οι Τ.Π.Ε. θα μπορούσαν να προσπορίσουν είναι το εξής: οι μαθητές, μετά το πέρας του μαθήματος, να συνεχίζουν (κατά βούληση) να έχουν πρόσβαση στο αντίστοιχο περιεχόμενο του μαθήματος, μια και η διδακτική εξατομίκευση επιτρέπει την ηλεκτρονική οργάνωση του μαθήματος ανά μαθητή. Διαπιστώνεται, μεταξύ των άλλων, πως ενεργοποιούνται μαθητές που ήταν αδρανείς κατά την παραδοσιακή διδασκαλία[27] · ένα παράδειγμα από αδρανοποίησης που αναφέρει το βιβλίο είναι η ενδοσχολική προβολή κινηματογραφικών ταινιών (ή ακόμη και αποσπασματικών σκηνών) ούτως ώστε οι μαθητές να εμπλακούν διανοητικά και συναισθηματικά, εν ολίγοις, να (συν+κίνηση) συγκινηθούν.

Η τεχνολογία ήρθε, κι απ' ό,τι φαίνεται δεν ταρακούνησε απλώς την μαθησιακή κοινότητα αλλά την έκανε να βγει και από το καβούκι της. Η Αλμπανάκη πιστεύει ακράδαντα ότι το Μ.τ.Θ. είναι ένα μάθημα « κατεξοχήν σχεσιακό κι ανοικτό, προβάλλει και αναδεικνύει τη συνεργασία, την ομαδικότητα και την ενότητα »[28], λαμβάνοντας υπόψιν ότι η ενδοσχολική θρησκευτικότητα ατενίζει μονάχα προς την ειρηνική συνύπαρξη και αποδοχή του διαφορετικού και του οικείου. Τούτο φυσικά προϋποθέτει να γίνει ευρύτερα αποδεκτό πως « κάθε θρησκεία εκφράζει την αλήθεια της »[29]. Εξάπαντος, το "εγώ" υποχωρεί μπροστά στο

“εμείς” για χάρη της ομαδοσυνεργατικής διδασκαλίας ` το ίδιο πνεύμα (πρέπει να) επικρατεί και στο “σώμα” της ορθόδοξης Εκκλησίας όπου, δεδομένου ότι όλοι οι άνθρωποι αποτελούν σώμα Χριστού σύμφωνα με τον απόστολο Παύλο[30], προβάλλεται η εν Χριστώ ζωή ως μία “κοινωνία προσώπων” : η τελευταία συνιστά και τον ακρογωνιαίο λίθο του Μ.τ.Θ.

Εξάλλου, όπως η (ορθόδοξη) Εκκλησία (οφείλει να) εκλαμβάνει ξεχωριστά τον κάθε άνθρωπο ως πρόσωπο, έτσι κι η διαφοροποιημένη μέσω των νέων τεχνολογιών διδασκαλία προωθεί τις κλίσεις και τις δεξιότητες του κάθε μαθητή μέσα από δραστηριότητες και ασκήσεις, σε συνάρτηση με το υπόβαθρο της τάξης καθώς και με τους στόχους που βάζει κάθε φορά ο θεολόγος. Ο ιδιαίτερα σχεσιακός χαρακτήρας του Μ.τ.Θ. συνάδει με την αξιοποίηση των Τ.Π.Ε., εφόσον και αυτές προϋποθέτουν την ομαδοσυνεργατικότητα και τη συνάντηση με τον άλλον.

Η ορθή χρήση των ψηφιακών κοινοτήτων μάθησης όπως και των μέσων κοινωνικής δικτύωσης[31], διεγείροντας την αυτενέργεια των μαθητών[32] , η οποία θεολογικά μεταφράζεται στον όρο *αυτεξούσιο* που αποτελεί το βασικότερο χαρακτηριστικό του χριστιανού, δεν έχει σκοπό να απομονώσει τον μαθητή αλλά να τον φέρει πιο κοντά στους άλλους συμμαθητές του μέσα σε έναν υγιή συναγωνισμό των ομάδων εργασίας, επεκτείνοντας τη δυναμική του εκτός σχολείου ως πολίτη ενός ψηφιακού κόσμου και συνδιαμορφώνοντας τη δική του θρησκευτική (ή μη) συνείδηση, αφότου έχει συνδιαλεχθεί με άτομα διαφορετικής θρησκευτικότητας και νοοτροπίας εν γένει . Η επίγνωση του διαφορετικού ενδεχομένως πολιτισμικού φορτίου που φέρει καθένας μαθητής (ξεχωριστά) αρδεύει την αγαπητική συνύπαρξη όλων των μαθητών και συντείνει στην ευρυχωρία της κάθε συνείδησης μέσα από μια αμοιβαία αναγνώριση-αποδοχή-συνεργασία.

Η ανάγκη να μετατραπεί η εκπαιδευτική τάξη σε κοινότητα δημιουργικής μάθησης, έτσι ώστε αργότερα να συνδεθεί αβίαστα η θεολογική γνώση με την κοινωνική ζωή, φανερώνει πως οι νέες τεχνολογίες μπορούν κάλλιστα να επικυρώσουν την μοναδικής βαρύτητας μεταλλαγή του Μ.τ.Θ. , από *τόπο σε τρόπο μάθησης*. Για να διευρύνει τη σκοποθεσία του, είναι ολωσδιόλου επιτακτικό το Μ.τ.Θ. να επικαιροποιηθεί ` κι εκείνο που επιβάλλει τον εκσυγχρονισμό του είναι το γεγονός ότι διδάσκονται θεολογικές έννοιες μη εύληπτες και αποκομμένες από τα βιώματα των παιδιών. Λόγου χάρη, ίσως έφθασε η ώρα για να έχουμε ενδοσχολικά μια εικαστικής μορφής διατύπωση της θεολογικής θεματικής, ή, να αρχίσουν να εκφράζονται μέσα στην τάξη ακόμα και "αποκλίνουσες" σκέψεις, όπως καλώς παρατηρεί η συγγραφέας.

Από τη μεριά του, ο θεολόγος έχει την υποχρέωση να διαλέγει την κατάλληλη χρονική στιγμή όπου θα χρησιμοποιεί τις Τ.Π.Ε. , κι όχι φυσικά καθ' όλη τη διάρκεια του μαθήματος ` επίσης, κρίνεται καλό να επανατροφοδοτεί (feedback) συχνά τα παιδιά, αντλώντας υλικό από ηλεκτρονικές βάσεις[33] δεδομένων με θρησκευτικό περιεχόμενο[34] . Παρότι, σύμφωνα με τον Adorno, « ο θρησκευτικός θησαυρός εικόνων που εμφυσούσε στο υπάρχον τα χρώματα του πέραν από το απλώς υπάρχον, ωχρίασε... Πάντα η αναδυόμενη νέα ποιότητα είναι περισσότερη και λιγότερη από αυτό που βυθίζεται »[35] . Η συγκεκριμένη ποιότητα που (πρέπει να) πρεσβεύει ο θεολόγος είναι εκείνη που τον κάνει να λειτουργεί, όχι εξουσιαστικά, μα κενωτικά ως παρουσία χάριν μαθήσεως.

Διαθέτοντας κύριες αναγνωστικές αρετές όπως, σαφήνεια στην έκφραση, παράθεση συγχρονων παραδειγμάτων, επαρκή επιστημονική τεκμηρίωση, οξεία γνωστική εμβρίθεια και πλουσιότερη βιβλιογραφία, το βιβλίο της Αλμπανάκη αποτελεί ένα εύχρηστο *maual* που απευθύνεται στον άνθρωπο-educandum, ο οποίος νιώθοντας ικανός για θεολογικές "πτήσεις" σε συνθήκες διεπιστημονικότητας - συνθήκες εξωγήινες για τον *homouniuslibri*[36] - επιθυμεί να βελτιώσει ουσιαστικά τη μέθοδο διδασκαλίας του. Καθόσον βολιδοσκοπεί τη σχέση εκπαίδευσης-τεχνολογίας, το εγχειρίδιο ετούτο μπορεί να φανεί ιδιαιτέρως χρήσιμο και σε κάθε νέο θεολόγο που εισέρχεται στην αγορά εργασίας.

Κοντολογίς, μέσα από ένα κριτικά προσανατολισμένο διδακτικό πλαίσιο το εν λόγω έργο παρέχει αφειδώς κίνητρα για να κινητοποιηθεί η μαθησιακή διαδικασία. Αφουγκραζόμενη την *Αλίκη στην χώρα των θαυμάτων* όταν ρωτά « και σε τι χρησιμεύει άραγε ένα βιβλίο χωρίς ζωγραφιές και διαλόγους »[37], η Ξανθή Γ. Αλμπανάκη φιλοδοξεί με τρόπο θαυμαστά επικοινωνιακό να μετα-μορφώσει το σχολικό μάθημα σε διαδικασία δημιουργίας της γνώσης από τους ίδιους τους μαθητές ` διαισθάνεται πως όλοι μαζί μπορούμε να αλλάξουμε μια κατάσταση, γι '

αυτό θα πει με έμφαση: « η αλλαγή στη νοοτροπία παρόλο που λειτουργεί βραδυφλεγώς , ταυτόχρονα θα λειτουργήσει ισοβίως »[38] .

Ως συγγραφέας, δίχως να μεταχειρίζεται τους αναγνώστες με άκαμπτο παιδαγωγικό τρόπο, καταφέρνει να γίνει παιδαγωγικά αποτελεσματική όσον αφορά την προσπάθειά της να ανιχνεύσει και να ερμηνεύσει τις ρωγμές του παραδοσιακού εκπαιδευτικού συστήματος. Ως θεολόγος δεν επιδείχνει κανένα "σωτηριολογικό" ζηλωτισμό, απεναντίας, καταθέτει μία αδιάλειπτα ενημερωμένη παιδαγωγική διάθεση εν αγάπη. Εύκολα γίνεται αντιληπτό πως μεριμνά για το Μ.τ.Θ. , θεωρώντας το *defacto*[39] γνωστικά βιωματικό, κι όχι αμιγώς ηθικοπλαστικό μάθημα[40] .

Η εκπαιδευτικός Αλμπανάκη κάνοντας ένα βήμα μπροστά, μας καλεί να την ακολουθήσουμε , αρκεί να το επιθυμούμε. Ούτως ή άλλως, η νέα πραγματικότητα απαιτεί ένα νέο σχολείο, άρα, κι ένα νέο Μ.τ.Θ. ` ειδιάλλως, θα αποτελούμε δια παντός μια σύγχρονη εκδοχή νεαντερτάλιας εκπαίδευσης.

[21] Multimodality

[22] Π.χ. στην ιστοεξερεύνηση (webquest) όπου εστιάζει την προσοχή του στη χρήση της πληροφορίας

[23] Στο πλαίσιο αυτό, διάφορες ασκήσεις ηλεκτρονικής μορφής (όπως, πολλαπλής επιλογής, συμπλήρωσης κενών, κ.α.) βοηθούν το μαθητή να εξοικειωθεί με πρακτικές ψηφιακού γραμματισμού. Βλ. το λογισμικό *hot potatoes* - <http://hotpot.uvic.ca>

[24] Στην Αγγλία, μέχρι και Σαίξπηρ διδάσκεται μέσω κόμικ

[25] Νά, μια εναλλακτική μορφή εκπαιδευτικής αξιολόγησης

[26] Ίδιον της εφηβείας

[27] Μήπως αυτό θα έπρεπε να αφορά και τους φοιτητές της τριτοβάθμιας ;

[28] Ξ.Γ.Αλμπανάκη, ό.π., σελ.32

[29] Ό.π., σελ.199

[30] Προς Γαλάτας: « πάντες γὰρ ὑμεῖς εἶς ἐστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ » (3,28)

[31] Βλ. Facebook

[32] Μαθαίνουν να δρουν από μόνοι τους

[33] Βλ. π.χ. <http://www.musaios.com>

[34] Κι όταν δεν κατέχει καλά την τεχνολογία ή στερείται υποδομών, μπορεί να ανατρέξει στην πλατφόρμα του ψηφιακού σχολείου (<http://digitalschool.minedu.gov.gr>) ώστε να εμπλουτίσει με ψηφιακό υλικό επαρκώς τη διδασκαλία του.

[35] Theodor W. Adorno, *Θεωρία της ημιμόρφωσης*, μτφ. Λ. Αναγνώστου, εκδ. Αλεξάνδρεια, σσ.54-55,81

[36] Τον άνθρωπο του ενός βιβλίου, τον ημιμαθή δηλ.

[37] Πρβλ. *Alice's adventures in wonderland* by Lewis Carroll (e-book) : www.gutenberg.org/files/11/11-h/11-h.htm

[38] Ξ.Γ.Αλμπανάκη, ό.π., σελ.29

[39] στην πράξη

[40] Πρβλ.. το νόμο 1566/1985: « Σκοπός της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης είναι να συμβάλει στην ολόπλευρη, αρμονική και ισόρροπη ανάπτυξη των διανοητικών και ψυχοσωματικών δυνάμεων των μαθητών, ώστε, ανεξάρτητα από φύλο και καταγωγή, να έχουν τη δυνατότητα να εξελιχθούν σε ολοκληρωμένες προσωπικότητες και να ζήσουν δημιουργικά »

<http://bitly.com/1FTcQVK>